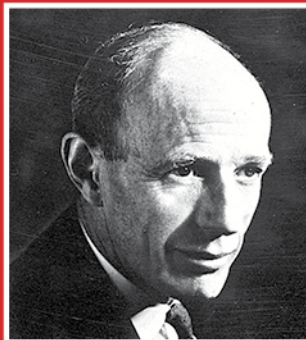

Vladimír Liška

Ve stínu hákového kříže
PROTEKTORÁT
1939–1945

Ve stínu hákového kříže

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz

x·y·z

NAKLADATELSTVÍ

Vladimír Liška

Ve stínu hákového kříže – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Vladimír Liška

Ve stínu hákového kříže
PROTEKTORÁT
1939–1945

Vladimír Liška, 2019
NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2019

ISBN tištěné verze 978-80-7597-312-2
ISBN e-knihy 978-80-7597-355-9 (1. zveřejnění, 2019)

Věnováno Rendíkovi

MOTTO

„Svět ví, že podléháte jednomu z nejhorších režimů, jež historie zná. Svět ví, že se tomuto statečně a důstojně bráníte, celý svět však také je si vědom toho, že všechny ty hrůzy a násilnosti mohou být jen dočasné a že musí být důkladně odčiněny ve chvíli, kdy přijde nevyhnutelný a strašlivý konec tohoto německého násilnického pekla.“

EDVARD BENEŠ, 3. prosince 1939

Obsah

Prolog	11
1. Temné cesty k protektorátu	19
2. Pasti druhé republiky	51
3. „Háchovština“ a její skutečná podoba	77
4. Holocaust a konečné řešení české otázky	111
5. Pražské povstání a vlasovská „epizoda“	135
6. Mýtus nacistických tajných zbraní	159
Epilog	181
Rejstřík vybraných jmen	185
Přehled použitých pramenů a literatury	198

Prolog

Každý autor literatury faktu, který se snaží popularizovat nedávnou historii, jde většinou takzvaně s kůží na trh. Obecně lze konstatovat, že díla tohoto typu vyvolávají diskuse i polemiky. Ale proč se tak děje, jaká je příčina?

Musíme si uvědomit, že právě kvůli tomu, že se jedná o dějiny nepřiliš vzdálené, je nutné počítat s tím, že přímí účastníci událostí stále žijí. Historikové a badatelé navíc objevují nová fakta, která je nutí revidovat přístupy a v neposlední řadě také závěry z toho plynoucí. Zároveň se zpravidla jedná o témata, která svým způsobem rezonují do dnešních dnů, a to v rovině politické, mravní a historicko-vědní. A právě politika může ovlivňovat některé novodobé historické soudy mnohem více, než si uvědomujeme.

Jsem přesvědčen, že období nacistického protektorátu Čechy a Morava z let 1939–1945 do této kategorie rovněž patří. Tvrdím, že ne všechno je dosud zcela objektivně zmapováno a zpracováno, možná je to způsobené právě tím, že se jedná o velmi pohnutou a tragickou dobu. Vynořují se stále nové otázky, na které nejsme schopni zcela jasně odpovědět.

Protektorátní údobí naší novodobé historie je navíc pořád zčásti pod vlivem přetrvávajících dogmat, jež se koncipovaly uvnitř české historické obce záhy po skončení druhé světové války. V období komunistické totality se z propagandistických důvodů začaly kolem nejrůznějších událostí a význačných osobností protektorátu vytvářet mýty a polopravdy. Ty byly nakonec vkloubeny do ideologicky motivovaných schémat, jež vyhovovaly režimu. Jiná interpretace protektorátních událostí nebyla tolerována.

Základní schéma poválečného hodnocení našich historiků i ve veřejnosti bylo zjevné. Zlí Němci si porobili český národ, vojska Rudé armády i Američanů nás pak jejich okovů zbavila, aby připravila českému národu opět svobodnou budoucnost. Však se také těsně po válce mezi lidmi říkávalo „dobrý Němec – mrtvý Němec“. Jen stěží by se v těch poválečných časech našel někdo, kdo by otevřeně přiznával, že toto černobílé vidění nemůže reflektovat dějinnou pravdu v celé její šíři, členitosti a složitosti. Přesto i u nás převažoval po druhé světové válce názor o kolektivní vině Němců za válečné běsnění a úděsné zločiny, jež byly ve jménu Hitlera a ideologie páchány.

Rány, z nichž se český národ vzpamatovával, však byly čerstvé a bolestivé, nelze se proto divit, že toto černobílé schéma, v němž bylo povědomí německé kolektivní viny v českém národě hluboce zakotvené, se tehdy pro hodnocení protektorátní éry i druhé světové války stalo rozhodujícím.

Od té doby však uplynulo více než sedmdesát let. Začínáme být svědky toho, že někdejší historická hodnocení druhé světové války, nacismu, ale také údobí protektorátu jsou nahrazovány čímsi mnohem nebezpečnějším – snahami po revizi této dějinné epochy v duchu nových polopravd a občas také naprostých lží.

Prolog

Stačí se podívat na historii neblaze proslulého židovského holocaustu, jenž patřil k nejmasovějším válečným zločinům nacistů a jejich přísluhovačů. Dnes existují publikace, které míru tohoto zločinu zlehčují, či dokonce zpochybňují jako výmysl židovské propagandy. Je alarmující, že zejména někteří mladí lidé, neznalí historických faktů, podobným názorům věří, a jsou dokonce schopni tvrdit, že vlastně žádné plánované vyvražďování židovského etnika neproběhlo a že se jednalo pouze o ojedinělé excesy, které byly po válce záměrně zveličovány. Charakter genocidy je tedy popírán.

Přítom si stačí prostudovat protokoly z poválečného norimberského soudního tribunálu s nacistickými válečnými zločinci i výpovědi svědků, kteří přežili vyhlazovací a koncentrační tábory, aby lživost podobných tvrzení byla jednoznačně dokázána. Nemluvě o otřesných dokumentech pořízených poté, co vojáci protinacistické koalice osvobodili tato místa nelidských hrůz.

Od okupace Čech a Moravy armádou třetí říše uplynulo přes sedm desetiletí, ale také u nás se objevují skupiny mladých extrémistů, kteří veřejně demonstrují své xenofobní názory, jež mají velmi blízko k někdejšímu nacistickému antisemitismu. Ano, tomu antisemitismu, který má na svědomí šest milionů evropských Židů. A lidé jako by začali zapomínat, že tato nacistická mašinérie neušetrila ženy, ani děti.

Svět se zkrátka v mnoha ohledech změnil. Bohužel nelze říci, že by se poučil z poslední celosvětové válečné katastrofy. Otevírat historii nacistického protektorátu Čechy a Morava právě v této době, má proto i hlubší duchovní rozměr, neboť na toto údobí našich dějin se poslední dobou zapomíná.

Ti, kdo dnes oslavují, nebo se dokonce snaží očistit jméno Adolfa Hitlera i dalších nacistických pohlavárů, se zároveň snaží,

aby se na zločiny nacismu proti lidskosti zapomnělo, případně se bagatelizoval jejich dopad.

Tito lidé si ale neuvědomují, že vznik protektorátu byl ve skutečnosti jen předstupněm k postupnému vyhlazení celého českého národa, k němuž by došlo v případě, že by nacistické Německo v druhé světové válce zvítězilo, případně by nastolilo příměří a české země by se staly jen jakousi pracovní kolonií třetí říše.

Plány na toto vyhlazení se totiž začaly realizovat už v roce 1941. Kdyby nebyla německá armáda poražena, pak ti, kdo dnes i u nás zvedají ruce v nacistickém pozdravu, by se možná vůbec nenarodili. Tento paradox však nikdo z těchto apologetů nacismu a potažmo xenofobního extrémismu není zřejmě schopen vnímat, natož objektivně posoudit.

Období protektorátu je proto třeba vnímat jako výsek našich novodobých dějin, z něhož si můžeme brát poučení i pro naši současnost, i když jde o dobu mladé české generaci již notně vzdálenou. Ale bude to právě dnešní mládež, která jednou převezme otěže moci v naší zemi, proto by měla dobře znát historii vlastního národa i jeho tíživé osudy, které v protektorátní éře vystupují do popředí. Je to otázka odpovědnosti k národu i k jeho minulosti.

Proto jsem tuto knihu napsal. Je volným pokračováním někdejší mé předchozí práce o záhadách protektorátu. V této knize se vracím k různým kontroverzním událostem, které považuji za nutné připomínat. Vyrovnat balast historizujících zjednodušených závěrů a dogmat s objektivní historickou pravdou nebylo vždy lehké a může to dnes vést k nejrůznějším diskusím, protože pohledy historiků na protektorátní éru se i dnes v mnohém začínají měnit.

Typické je to například u někdejšího prezidenta Emila Háchy, který byl dlouhá desetiletí obviňován z kolaborace i poraženectví.

Prolog

Dnes k jeho pozici prezidenta přistupujeme méně kritičtěji a s vědomím, že Hácha nesl na svých bedrech lidsky i politicky tíhu nacistické nadvlády. Dopady těchto rozhodnutí se snažil co nejvíce zmírňovat v podmínkách omezených a velmi striktních. Neměl mnoho prostoru pro manévry. Pokud jsou dnešní soudy o našem bývalém prezidentovi skutečně pravdivé, o čemž stále nejsem zcela přesvědčen, pak se Hácha stává spíše smutným a tragickým hrdinou v jedné z nejtěžších epoch novodobé historie českého národa.

Nové přístupy hodnocení protektorátní historie jsou patrné i v případě posuzování podílu vlasovců při osvobození Prahy. V komunistické éře se o vlasovcích z politických a ideologických důvodů nesmělo hovořit. Dnes je to téma, v němž zaznívají i názory, že to byli právě oni, kdo Prahu zachránili před totálním zničením německou vojenskou soldateskou v květnu roku 1945. A Rudá armáda? Ta prý 9. května 1945 vstupovala do téměř již svobodné české metropole. Ale kde v tomto případě leží historická pravda?

Uvedme jiný příklad. V éře komunistické totality se zamlčoval podíl amerických jednotek při osvobození Československa. Ten jako by neexistoval. Dnes jsou oslavy výročí konce druhé světové války charakteristické naopak až deklamativním protlačováním amerického podílu při osvobození naší vlasti, aniž by se příliš připomínal nesporný historický fakt, že hlavní tíha bojů ležela na bedrech Rudé armády. To vše jsou skutečnosti, jež svědčí o tom, jak politika a ideologie různých vládnoucích režimů ovlivňují výklady našich novodobých dějin.

O jednom však pochybovat nelze. Nacismus byl dějinnou realitou, s níž se český národ střetl za situace, v níž neexistovala šance účinně se této hrozbě postavit. Nebo zde takové šance existovaly,

a nebyly využity? A my se musíme ptát – proč? Kdo nesl za porobu českého národa v letech 1939–1945 největší odpovědnost?

Abychom na takovou otázku našli odpověď, znamená to projít celou protektorátní epochu a všimnout si klíčových okamžiků, které měly takřikajíc zásadní dějinný význam. A to není jednoduché, neboť doktrína černobílého vidění naší novodobé historie je stále funkční, je ovlivňována faktory vnitropolitickými a potažmo společenskými, jako je kultura, věda, ideologie, politické a sociální vědomí národa, ale současné také vztahy, které představují kontakt s cizími zeměmi, tedy vztahy mezinárodní a nadnárodní.

Vezmeme-li v potaz tyto skutečnosti, pak může mít historická pravda mnoho tváří. A otázka zní, zda lze vůbec najít tu objektivně existující, jedinou a nezpochybnitelnou?

Jsem přesvědčen, že v každém případě stojí za námahu se o to pokoušet. A nastavit některým soudobým polopravdám a mýtům alespoň zrcadlo historických faktů, jež jsou s nimi v evidentním rozporu, neboť na některé věci, jež se bytostně dotýkaly našich rodičů a prarodičů, nelze zapomenout. Oživovat dějinné vědomí národa je právě dnes velmi potřebné a pro zachování národní identity v onom historickém a kulturně-spoločenském slova smyslu i důležité. Důvodem je to, že se v naší současnosti stále častěji setkáváme s jedním velice varovným jevem. Mladá generace má nedostatečné vědomosti o české historii, což je vcelku nebezpečný trend, jenž jednoho dne může vyústit ve ztrátu historické paměti.

V této souvislosti se lze ptát, zda je protektorátní éra opravdu tak důležitá, zda stojí za to se k tomu vracet? Soudím, že je to věc názoru. K oživování dějinné paměti může posloužit kterékoli období naší historie. V podstatě nezáleží na tom, jaké téma se k tomu zvolí.

Prolog

Protektorátní období je však čímsi zvláštní a zásadní. Češi totiž v této době na vlastní kůži poprvé poznali, co je to „moderní totalita“ v tom nejhrůznějším slova smyslu. A museli se s tím vyrovnat.

Vyrovnání však v konečném výsledku nevyznělo pro náš národ příznivě. Už v roce 1948 jsme zabředli do jiné totality, a pokud existovalo nějaké historické poučení z protektorátního období, pak se musíme ptát, proč český a slovenský národ dopustil vítězství dalšího autoritativního a despotického režimu. Proč nedal přednost obraně demokracie? Odpověď možná leží někde v časech nacistického protektorátu. Pokud je tomu skutečně tak, pak tam najdeme celou řadu zajímavých rozcestníků...

1.

Temné cesty k protektorátu

Protektorát Čechy a Morava byl vyhlášen 16. března roku 1939, a to den poté, co se české země po předchozím odtržení Slovenska staly snadnou kořistí německých okupačních armád. Výnos o zřízení protektorátu podepsal sám Adolf Hitler, který 15. března kolem devatenácté hodiny večer přijel do Prahy, a se svým doprovodem se ubytoval na Pražském hradě.

Hitlerův příjezd nebyl plánovaný. Nacistický diktátor si toto překvapení nechal pro zdrcenou vládu pomnichovské republiky jako demonstraci svého triumfu. Vojenské obsazení Čech a Moravy plánoval již dlouho, a když tato chvíle nastala, chtěl být u toho.

Po násilném odtržení československého pohraničí (Sudet) na přelomu září a října roku 1938 se Hitler konečně dočkal. Do klína mu jako zralá hruška spadla země, jejíž lidský i průmyslový potenciál potřeboval k realizaci svých dalších expanzivních plánů, jež započaly zábohem značného území Polska v září roku 1939. Okupace Čech a Moravy se tak necelý půl roku předtím stala jen předehrou k nejkrvavějšímu válečnému konfliktu v lidských dějinách.

Sudety, území odstoupené Československem Německu jako úlitba udržení evropského míru, byly Hitlerovi „naservírovány“ 30. září 1938 po jednáních na Mnichovské konferenci. O postoupení pohraničí rozhodly zástupci čtyř zemí – Velké Británie, Francie,

Německa a Itálie. Československo nemohlo vývoj jednání nikterak ovlivnit, což v konečném důsledku vedlo k naplnění Hitlerova slibu, který dal německému národu po svém nástupu k moci v r. 1933. Tehdy prohlásil, že sjednotí všechny Němce ve středoevropském prostoru do nové a jednotné Německé říše. Sudety byly poté skutečně připojeny k Německu jako jeho nová župa a ze sudetských Němců se stali říšští občané.

Toto nacisty řízené velkoněmecké sjednocování trvalo tři roky (od r. 1935 do r. 1938), kdy se Hitlerovo Německo nejprve zmocnilo plebiscitem Sárska (1935), poté demilitarizovaného Porýní (1936), jež tvořilo bezpečnostní nárazník mezi Německem a Francií po první světové válce. V roce 1938 byl tento proces dokončen anexí Rakouska a již zmíněných Sudet. Po celou dobu Hitler tvrdil, že mu nejde o nic jiného než o obnovu jednoty německého národa v novém německém státě tzv. třetí říši (první byla středověká Svatá říše římská národa německého, druhé pak Německé císařství spojené především s Bismarckem a císařem Vilémem I. – pozn. autora).

Na veškeré pangermánské sjednocovací procesy porušující mezinárodní smlouvy i zásady mezinárodního práva bylo po celou dobu pohlíženo evropskými mocnostmi velmi shovívavě. V roce 1936 se nacistické Německo dokonce stalo zemí pořádající XI. letní olympijské hry, a to bez ohledu na to, že již nebylo pochyb o jeho totalitním nastavení s velkou mírou brutality a represí. Především němečtí Židé se tehdy ocitli v postavení perzekvovaného etnika i druhořadých, neplnoprávných občanů, zatímco demokratické vlády Evropy pohlížely na nacismus i Hitlera s benevolencí, která se jim později zle vymstila...

Totalitní teror však nebyl nastolen pouze v Německu. Podobné autoritativní režimy státní moci existovaly v roce 1938 v Itálii,

Španělsku, Polsku, Rumunsku, ale také v Sovětském svazu, kde tamní komunistický diktátor J. V. Stalin nastolil autokratickou bolševickou diktaturu. V Evropě té doby se proto často hovoří o krizi demokracie. Vše zhoršila velká hospodářská krize z r. 1929, která nemilosrdně dopadla na válkou zbídačené Německo, na něž byly uvalené válečné reparace jako následek prohrané první světové války.

Vzniklá situace dlouhodobě snižovala výkonnost německého hospodářství i životní úroveň obyvatelstva, což v této zemi zvyšovalo sociální napětí, které zde tvořilo výrazný prvek politické nestability. Německo tak po první světové válce ztratilo v Evropě své dřívější velmocenské postavení a bylo nuceno smířit se s podřadným postavením. Militantní část obyvatelstva se však s touto skutečností nikdy nesmířila a válečnou porážku hodnotila jako nedůstojnou.

Nabízela se pochopitelně i otázka, kdo byl za poválečnou tragédii Němců odpovědný, a právě Hitler začal jako první veřejně mluvit o vině, trestu i odčinění válečné porážky, kladl velký důraz na velkoněmecký šovinismus a populismus. Docílil toho, že oslovil nejširší vrstvy německého obyvatelstva. Nabídl Němcům vizi pevného, mocensky i ekonomicky expandujícího státu, jaký v Evropě před první světovou válkou již existoval. Dále slíbil obnovu hospodářské stability, odstranění nezaměstnanosti, semknutí německé národní pospolitosti kolem programu nacionálního socialismu i centralizované vládní byrokracie, která je vždy jedním z rozhodujících atributů každého totalitního státu, pokud se zároveň opírá o dostatečně silný represivní aparát. Hitler zároveň tvrdě napadal vítězné válečné mocnosti (Anglii, Francii, USA) za to, že z Německa učinily slabý stát s křehkou parlamentní demokracií (tzv.

Výmarskou republiku – pozn. aut.). Prohlašoval, že takový slabošský režim ambiciózním politickým snahám západních mocností vyhovoval a že celý systém poválečného uspořádání Evropy na úkor Německa je nutné odmítnout a dosáhnout revize.

Represivním potenciálem se Hitlerovi stalo nacistické hnutí, do jehož čela se nakonec sám postavil založením NSDAP (Národně socialistické německé dělnické strany). V jejím rámci vybudoval i vlastní úderné polovojskové svazy SA. Ty po roce 1934 vystřídala elitní vojenská organizace SS, což byly původně oddíly Hitlerovy ochranky, jež se během poměrně krátké doby staly rozhodujícím činitelem vnitřních německých (nacistických) bezpečnostních struktur. Na území pozdějšího protektorátu Čechy a Morava poté sehrávaly velice významnou, ne-li přímo rozhodující roli vládnoucí nacistické elity.

Z SS se stala mocná organizace uvnitř třetí říše požívající největší Hitlerovy přízně, neboť byla pověřována „speciálními“ úkoly. Jakými, o tom bude ještě v dalších kapitolách řeč. Zatím stačí jen konstatování, že šlo o úkoly spojené s těmi nejtěžšími zločiny nacistického režimu. SS byla zároveň organizací, jež měla podporovat nacistický establishment na okupovaných územích.

Vládnoucí německá elita se měla z valné části rekrutovat právě z esesáků po předpokládaném válečném vítězství Německa. V protektorátu se pak moc SS začala uplatňovat ve zvýšené míře od roku 1941, a to ve snaze učinit z českomoravského prostoru jakýsi vzorový nacistický stát, v němž německá esesácká elita usilovala o rozhodující mocenský vliv, což se jí také z valné části podařilo.

Hitler v Československu viděl od počátku svého nástupu k moci nebezpečného protivníka, ale jeho prvořadým úkolem bylo nej-

prve upevnit vlastní politické postavení. To se mu v průběhu dalších dvou let povedlo, když postupně eliminoval veškerou opozici proti nacistické straně (NSDAP), která se nakonec stala jediným vládnoucím politickým uskupením v zemi, z níž hodlal udělat nejsilnější velmoc v Evropě.

Hitler v roce 1934 zlikvidoval ozbrojeným pučem ty mocenské složky nacismu, které mu pomohly k vládě. Jednalo se především o vůdčí osobnosti SA, které se domáhaly většího podílu na moci. Vyčítaly Hitlerovi, že až příliš dopřává SS a německé armádní generalitě, zatímco oni, tvůrcové nacionálně socialistické „revoluce“, byli odstaveni.

Diktátor však nemínil jejich kverulantství tolerovat, a když vůdcové SA začali hrozit, že „revoluce“ musí pokračovat, rozhodl se je odstranit. K realizaci svých dalších mocenských plánů potřeboval hlavně armádu, a ne desetitisíce dobrovolnických ozbrojených složek SA, které se v případě války nemohly německé armádě (reichswehru, později wehrmachtu) vyrovnat výcvikem ani bojovou připraveností.

Tak se v létě roku 1934 v Německu zrodil puč, jenž vešel do dějin pod označením „Noc dlouhých nožů“. Po fyzické likvidaci Ernsta Röhma a dalších Hitlerovi nepohodlných

*Ernst Julius Röhm,
Hitlerův přítel,
zakladatel a velitel
nacistických SA,
byl po tzv. Noci
dlouhých nožů bez
soudu zastřelen
ve vězeňské cele.*

nacistických předáků byly oddíly SA podřízeny wehrmachtu a dále sloužily hlavně jako pořádkové síly. Členové SA byli donuceni k přísaze věrnosti Hitlerovi jako příslušníci armády. Při tomto puči si nacistický diktátor vyřídil účty i s některými dřívějšími politickými odpůrci.

Od této chvíle byla Hitlerova pozice v Německu téměř neotřesitelná a nacistická totalita se stala jedinou určující politickou silou veřejného i politického života. Nyní se mohl nacistický diktátor plně věnovat zahraničně-politickým otázkám, mezi které po roce 1936 začalo patřit i Československo.

Československo bylo spojencem Francie, jejíž vojenská převaha nad Německem byla v polovině třicátých let minulého století více než zjevná. Dá se říci, že společně s Francií jsme vytvářeli vůči Německu jakési kleště, které v případě vypuknutí válečného konfliktu mohly Německo sevřít ze dvou protilehlých stran.

Hrozba tohoto druhu byla Hitlerovi obzvláště nepříjemná. Cílem jeho politiky proto bylo vrazit do československo-francouzského společenství klín. Francie, po první světové válce jedna z klíčových velmocí na evropském kontinentu, byla nacistickému Německu prvořadým „přirozeným“ nepřítelem, neboť mocenská rivalita mezi oběma zeměmi sahala daleko do časů Napoleona Bonaparta, tedy k počátkům 19. století.

Po rozpadu Rakouska-Uherska v roce 1918 se právě Francie nejvíce zasloužila o vznik a mezinárodní uznání samostatného Československa. Jedním z prvořadých cílů francouzské diplomacie bylo pomoci vybudovat silný demokratický stát na východní hranici s Německem. Záměrem bylo udržet nastolený status quo ve střední Evropě. Hitler proto vnímal Československo jako uměle vytvořenou republiku, která měla držet Německo na uzdě za po-

moci ostatních mocností. Pojímal československý stát jako francouzského vazala, navíc v něm žila početná německá menšina, kterou bylo možné do budoucna využít proti české majoritě a navodit etnický konflikt pod záminkou boje Němců za národní sebeurčení.

Už v roce 1935 Hitler uvažoval o preventivním vojenském úderu proti Československu a vypracoval k tomuto účelu strategickou studii „Schulung“. Ale nakonec od tohoto plánu upustil a dal přednost vojenskému obsazení demilitarizovaného Porýní. Byla to jeho první provokace namířená proti Francii, protože právě ta spravovala území na základě Versaillské smlouvy z roku 1919. Hitler byl tehdy připraven německé vojenské jednotky z Porýní rychle stáhnout, pokud by Francie na jeho agresivní krok reagovala vojenskou silou, avšak francouzská vláda se zmožila jen na diplomatické protesty. Rozpoutání nové války s Německem se bála, ačkoli tehdy nad ním měla nepopiratelnou vojenskou převahu.

Hitler argumentoval tím, že si Německo vzalo zpět jen to, co mu vždy patřilo, a západní velmoci se s tím nakonec smířily, ačkoli se jednalo o závažné porušení poválečného mírového uspořádání v Evropě i dohod z něj plynoucích. Západní mocnosti v této zkoušce „trpělivosti“ selhaly tak, jak to Hitler předpokládal, a nacistické Německo se mohlo radovat z toho, jak jejich vůdce západní rivaly převezl a na západě rádooby mírovou cestou obnovil původní německé hranice s Francií.

Mocenská nadvláda zakotvená v mírových poválečných smlouvách se začala rychle hroutit. Hitler dal zábořem Porýní jednoznačně najevo, že dále nemíní respektovat dosavadní evropské mocenské uspořádání, a obnova velmocenského statutu Německa v Evropě je osou jeho zahraniční politiky.

Že právě Francie byla pro německé expanzivní plány v Evropě tou největší překážkou, to Hitler jasně vyjádřil už ve svém spise *Mein Kampf*, který je dodnes považován za „bibli nacismu“. V něm prohlásil:

„V jednom musí mít člověk naprosto jasno. Totiž že nejneúprosnějším úhlavním nepřítelem německého národa je a zůstane vždy Francie.“

Zcela obdobný postoj se dá logicky vyvodit i vůči Československu, které dál zůstávalo nejvěrnějším spojencem. Z vojenského hlediska však Československo představovalo pro nacisty mnohem menší problém než Francie. Hitler se proto problém rozhodl přednostně „vyřešit“ od chvíle, kdy francouzská vláda obsazení demilitarizovaného Porýní akceptovala. Podle Hitlera tím Francie projevila svou slabost, neboť pouze posílila obranu svých nových hranic s Německem o 13 divizí, ale do Porýní se vtrhnout neodvážila.

Z Hitlerovy strany šlo tenkrát o risk, který mu dokonale vyšel. Proti mnohem početnějším i lépe vyzbrojeným francouzským jednotkám by se Němci tehdy nezmohli na žádný účinnější odpor. Nacistický diktátor to dobře věděl. Protiútok mohl Hitlera v jeho agresivní rozpínavosti zastavit, ale k tomu nedošlo.

Důvod byl jediný; Francie nehodlala riskovat válku s Německem kvůli „území nikoho“. A s tím Hitler počítal. Navíc zastihl svého protivníka nepřipraveného.

Francouzské nejvyšší velení sázelo na Maginotovu linii, upřednostňovalo obrannou politiku, a to se jim vymstilo. Francouzi se ze svých pohraničních pevností nehnuli, zatímco německá diplo-

macie prohlašovala, že obsazení demilitarizované zóny v Porýní není válečnou akcí namířenou proti Francii, ani proti jejímu dalšímu spojenci – Anglii.

Britská vláda reagovala na vstup Němců do Porýní rezervovaně. Diplomacie se klonila k jednání s Hitlerem a varovala francouzskou vládu před vojenským zákrokem, jenž by mohl vést k válce, do které se Anglii po boku Francouzů nechtělo. Hitler tuto partii s Francií vyhrál. Byla to pro něj zkouška francouzské odolnosti.

Demokratické Evropě byl vyslán první varovný signál, jaké nebezpečí nacismus představuje pro budoucnost. Ale pro Hitlera se smiřovací postoj Francie stal důkazem její slabosti. Dospěl k závěru, že když Francouzi ustoupili v otázce ztráty demilitarizovaného Porýní, nebude jejich vláda v případě vyhrocení německo-československých vztahů příliš ochotná si pálit prsty ani za svého československého spojence.

„Československý problém“ se stal po roce 1936 pro Hitlera novou prioritou, které nyní hodlal věnovat mimořádnou pozornost. V demokratickém Československu hledalo azyl stále větší množství německých antifašistů. Byli mezi nimi i Židé či demokraticky smýšlející intelektuálové, tedy právě ty skupiny německého obyvatelstva, jež byly v Německu vystaveny stále tvrdším represím.

Tito emigranti podávali v Československu informace o rostoucí brutalitě nacismu a mnohdy i zpravodajsky cenné údaje o jeho vnitřní politice, organizaci i sílící militarizaci, což Hitlera dovádělo k zuřivosti, ale zároveň i k urychlení kroků, jež by vedly k destabilizaci československého demokratického systému. Cíl Hitlerovy politiky byl zřejmý – Československo mělo být politicky a případně i vojensky zlikvidováno tak, aby se pro třetí říši nemohlo